

KÚRIA

Bhar.I.1253/2014/5.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év szeptember hó 30. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A szolgálatban kötelességszegés vétsége miatt folyamatban lévő büntetőügyben a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség másodfellebbezését elbírálv a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsának 6.Kbf.71/2013/14. számú ítéletét megváltoztatja,

rendőr törzsőrmester I. rendű és rendőr főtörzsőrmester II. rendű vádlottat bűnösnek mondja ki szolgálatban kötelességszegés vétségében [Btk. 438. § (1) bekezdés],

ezért őket külön-külön 60 (hatvan) - 60 (hatvan) napi tétel pénzbüntetésre ítéli;

a pénzbüntetés egy napi tételének összegét mindkét vádlott esetében 1.000 (ezer) forintban állapítja meg.

A kiszabott összesen 60.000 - 60.000 (hatvanezer - hatvanezer) forint pénzbüntetés megfizetésére mindkét vádlott részére 6 (hat) havi részletfizetést engedélyez akként, hogy a pénzbüntetés első egyenlő részletét - melynek összege 10.000 (tízezer) forint - 2014. november 15. napjáig, a további egyenlő havi részleteket ezt követően minden hónap 15. napjáig kell megfizetniük, azonban bármely részlet megfizetésének elmulasztása vagy késedelmes teljesítése esetén a teljes hátralék nyomban esedékessé válik.

Amennyiben a pénzbüntetést a vádlottak nem fizetnék meg, azt fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni akként, hogy egy napi tétel helyébe egy napi szabadságvesztés lép.

Kötelezi a vádlottakat az eljárás során felmerült 14.370 (tizennégyezer-háromszázhetven) forint bünygyi költség egyetemleges megfizetésére.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa a 2013. július 10. napján meghozott Kb.II.40/2012/9. számú ítéletében rendőr törzsőrmester I. rendű vádlottat és rendőr főtörzsőrmester II. rendű vádlottat társtettesként elkövetett szolgálatban kötelességszegés vétsége [Btk. 438. § (1) bekezdés] miatt hatvan-hatvan napi tétel pénzbüntetésre ítélte, a pénzbüntetés egy napi tételének összegét mindkét vádlott tekintetében ezer forintban állapítva meg. Az így kiszabott, fejenként 60.000 forint pénzbüntetés megfizetésére mindkét vádlott részére hat havi részletfizetést engedélyezett, és egyetemesen kötelezte a vádlottakat az eljárás során felmerült bünygi költség megfizetésére.

A kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa a 2014. július 18-án meghozott 6.Kbf.71/2013/14. számú ítéletével az első fokú határozatot megváltoztatta, és a vádlottakat a szolgálatban kötelességszegés vétségének vádja alól felmentette.

Az ítélet ellen a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség fellebbezést jelentett be a vádlottak bűnösségének megállapítása és velük szemben pénzbüntetés kiszabása érdekében. A fellebbezést a Legfőbb Ügyészség változtatás nélkül fenntartotta.

Indítványában kifejtette, hogy miután az irányadó tényállás szerint a vádlottak a vád tárgyává tett időben vezényelt közterületi járőrszolgálatot teljesítve közlekedésbiztonsági ellenőrzési akcióban vettek részt, ennek ellenére a közúti forgalomból kiemelt és ellenőrzés alá vont román állampolgárral szemben nem alkalmaztak alkoholszondát, és sem a hazai körözési (KIR), sem a Schengeni Információs Rendszerben (SIS II) őt nem ellenőrizték, mulasztásukkal részben megghiúsították a közlekedésbiztonsági akció alaprendeltetését, mivel megkockáztatták egy esetlegesen szeszes italtól befolyásolt gépjárművezető további közlekedését, illetve egy esetlegesen körözött személy elfogását.

Megítélése szerint ennek a vádlottak által szándékosan megvalósított mulasztásnak a tárgyi súlya azonos a szolgálatban kötelességszegés vétsége törvényi tényállásában nevesített elkövetési magatartásokkal, ezért büntetőjogi felelősségük megállapítása e katonai vétségben indokolt.

Hivatkozott arra is, hogy miután az ellenőrzési kötelezettség a vádlottakat önállóan terhelte, ezért a bűncselekményt - az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően - nem társtettesként, hanem tettesként valósították meg (BF.1350/2014.).

A Kúria az ügyészi másodfellebbezés elbírálására a Be. 391. § (1)

bekezdése alapján nyilvános ülést tűzött ki, melyen a Legfőbb Ügyészség képviselője a fellebbezést és indítványát változatlan tartalommal fenntartotta, míg a vádlottak védője - annak hangsúlyozása mellett, hogy álláspontja szerint a törvényi tényállás nem valósult meg, és a vádlottak magatartása egyébként is gondatlan volt - a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

A Kúria, mint harmadfokú bíróság az ügyészi másodfellebbezéssel megtámadott másodfokú ítéletet a Be. 387. § (1) bekezdésére figyelemmel az azt megelőző első és másodfokú bírósági eljárással együtt bírálta felül.

Ennek során megállapította, hogy az eljáró bíróságok az eljárási törvény rendelkezéseinek betartásával folytatták le az eljárást.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást megalapozottnak találta és eljárásában irányadónak tekintette.

Ezt az egyébként a bizonyítékok indokolt mérlegelésével megállapított tényállást azonban a Kúria kis mértékben hiányosnak találta, ezért azt a Be. 388. § (2) bekezdésének második mondatában foglaltak szerint eljárva - az iratok alapján - az alábbiakkal egészíti ki:

Az országos rendőr-főkapitány a 2012. március 8-án kelt 29.000/9599/2012. Ált. számú intézkedésében Magyarország teljes közigazgatási területére fokozott ellenőrzést rendelt el 2012. március 9-én 00 órától a szükséges ideig, de legkésőbb 2012. április 15-én 24 óráig. A fokozott ellenőrzés jogszabályi alapja a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 30. §-a, valamint a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 26. §-a volt.

Az országos főkapitány intézkedése nyomán a ... Rendőrkapitányság Közlekedésrendészeti Alosztályának vezetője - a kapitányságvezető jóváhagyásával - 2012. március 6-án ált. számon végrehajtási tervet készített, melyben a fokozott ellenőrzés célját a közlekedési helyzet javításában, a halálos, valamint személyi sérüléssel járó közlekedési balesetek visszaszorításában, a vezetésre hátrányosan ható szer hatása alatt, ittas állapotban járművet vezetők forgalomból való kiszűrésében, továbbá az utazó bűnözők, valamint a lopott, körözött járművek forgalomból való kiszűrésében, a hamis, meghamisított okmányok felderítésében határozta meg. Külön kihangsúlyozta, miszerint minden jármű ellenőrzésénél végre kell hajtani annak műszaki átvizsgálását, a járművezető ittaságának ellenőrzését, illetve a passzív biztonsági eszközök használatának ellenőrzését (nyomozati iratok 19. és 22-24. oldala).

Az így kiegészített tényállás immár hiánytalan, iratellenes megállapítást, téves ténybeli következtetést nem tartalmaz, ekként megalapozott és a Be. 388. § (2) bekezdésére figyelemmel a harmadfokú eljárásban irányadó.

E tényállásra figyelemmel az ügyész által előterjesztett másodfellebbezés alapos.

A Btk. 438. § (1) bekezdése szerint az, aki ór- ügyeleti- vagy egyéb készenléti szolgálatban - az adott szolgálatra vonatkozó szolgálati intézkedés rendelkezéseit megszegve - elalszik, vagy a szolgálat ideje alatt szeszes italt, illetve kábítószer vagy kábítószernek nem minősülő anyagot fogyaszt, rendeltetési helyét elhagyja, vagy a szolgálat ellátására vonatkozó rendelkezést más módon súlyosan megszegi, vétséget követ el.

Az irányadó tényállás alapján egyrészt abban kellett állást foglalni, hogy az egész országra kiterjedő közlekedésrendészeti, illetve közlekedésbiztonsági ellenőrzésben való részvétel a vádlottak számára olyan szolgálati formát jelentette-e, amelyet a Btk. 438. §-ának (1) bekezdése védelemben részesít. Ennek kifejtését és megindokolását ugyanis mind az első, mind a másodfokon eljáró katonai tanács elmulasztotta.

A vádlottak vezénylés alapján látták el szolgálatukat, az elrendelt fokozott ellenőrzés pedig összetettebb szolgálati forma volt, mint a vádlottak alap-beosztása szerinti körzeti megbízotti szolgálat (Rendőrség Szolgálati Szabályzata 69. §). A szabályzat 26. §-ának (1) bekezdése szerint a fokozott ellenőrzés összehangolt és koncentrált rendőri szolgálati tevékenység, amelynek során a rendőrhatalóság illetékességi területét vagy annak egy részét lezárják, és az ott tartózkodókat igazoltatják.

Jellegénél fogva a közbiztonsági, illetve a közlekedés rendjének biztosítása érdekében végzett járőrszolgálat, illetve ellenőrzési tevékenység a Rendőrség Szolgálati Szabályzata 70. §-ában szabályozott járőrszolgálati forma, annál azonban összetettebb, kiemelt szolgálati feladat.

Ezt támasztja alá az is, hogy a ... Megyei Rendőr-főkapitányság rendészeti igazgatójának a 2012. március 6. napján kelt leiratán alapulóan a ... Rendőrkapitányság végrehajtási terve úgy rendelkezett, miszerint az ellenőrzésben résztvevő állomány akció szolgálati pótléokra jogosult; ezzel a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (Hszt.) 254. § (2) bekezdés b)7. pontjára utalt. A Hszt. végrehajtására kiadott 140/1996. (VIII. 31.) Korm. rendelet 57. §-a szerint pedig akció szolgálati pótlékra az jogosult, aki az állományilletékes parancsnok által szolgálati feladat végrehajtása érdekében elrendelt országos vagy területi akcióban, illetőleg

különleges szolgálati feladatban vesz részt.

Mindezek alapján a fokozott ellenőrzés, mint vezénylés alapján ellátott szolgálat, a Btk. 438. § (1) bekezdésének védelme alá esik.

Ezért a Kúria nem osztotta a másodfokú bíróság álláspontját abban, hogy a vádlottak a kötelességük egy részének eleget tettek, ezért bűncselekmény a terhükre nem róható, és kötelességszegésük legfeljebb fegyelemsértés megállapítására alkalmas.

A szolgálatban kötelességszegés vétségének törvényi tényállásában megjelölt négy elkövetési magatartás közül a negyedik fordulat, a szolgálatra vonatkozó szabályok más módon súlyosan történő megszegése akkor állapítható meg, ha ez a szabályszegés a törvényi tényállásban nevesítve megjelölt három elkövetési magatartással legalább azonos súlyú, a szolgálatra nézve azonos mértékű jogsérelmet előidéző kötelességszegés valósult meg.

Az elsőfokú bíróság által felhívott jogszabályhelyek, így különösen a Rendőrség Szolgálati Szabályzatának 25. § (1) bekezdése, továbbá a rendőri korrupció megelőzésével, a személyi állomány fegyelmi helyzetének javításával kapcsolatos feladatokról szóló 22/2007. (OT. 15.) ORFK utasítás 25. pontja egyértelműen az igazoltatást végző rendőr kötelességévé teszi az intézkedés alá vont személy ellenőrzését a körözési információs rendszerben, a Schengeni Információs Rendszerben, valamint szükség szerint a személyi adat- és lakcím nyilvántartásban vagy az okmány-nyilvántartásban.

A Kúria által kiegészített tényállásban szereplő, a ... Rendőrkapitányságra vonatkozó végrehajtási terv pedig kiemelten hangsúlyozta, hogy minden jármű ellenőrzésénél végre kell hajtani a járművezető ittasságának ellenőrzését is.

Ezért a védelem és a másodfokú bíróság által hivatkozott eseti döntések (BH 1995.448., BH 2002.133.) a jelen ügyben az alábbiak miatt sem tekinthetők irányadónak:

A BH 1995.448. számon közzétett döntés tényállása szerint a honvédségi alakulat benzinkútjának és „M” gépjárműparkjának őrzésére szervezett őrszolgálat végrehajtására az őrtoronyban a sorállományú honvéd elkövető a felállítását követően a géppisztolyát az őrtorony falához támasztotta, majd kabátját az őrtorony padlójára terítette, arra ráfeküdt, és - anélkül, hogy elaludt volna - mintegy tizenöt percig az őrszolgálatát nem látta el. A Legfelsőbb Bíróság e kötelességszegést az 1978. évi IV. törvény 348. § (1) bekezdése IV. fordulata szerinti szolgálatban kötelességszegésként értékelte.

A BH 2002.133. számon közzétett határozatban rögzített tényállás szerint a készenléti szolgálatot ellátó bűnügyi szemlebizottság vezetője az ügyeletes tiszt utasítása alapján a településen az utca,

házsám szerint meghatározott italboltot - az állampolgári bejelentés szerint a lopás bűncselekményének helyszínét - kereste, ám a megadott helyszínre történt kiérkezését követően a valóságnak megfelelően azt jelentette, hogy az utcában a megadott házsám nem létezik, az utcában lévő italboltokat ellenőrizve pedig bűncselekményre utaló nyomot nem észlelt. A Legfelsőbb Bíróság e tényállás mellett a szolgálatban kötelességszegés vétségének negyedik fordulata szerinti elkövetési magatartás szándékos megvalósítását nem látta megállapíthatónak, mivel a kellő gondosság hiánya miatt a bűncselekmény tényleges helyszínének fel nem találása legfeljebb fegyelmi felelősséget alapozhat meg. Szintén gondatlanságból fakadó kötelességszegést állapított meg a védelem által hivatkozott BH 1998.371., BH 2000.280. és BH 2003.396. számon közzétett jogesetben a Legfelsőbb Bíróság.

A BH 1997.63. és a BH 1994.649. számon közzétett eseti döntések a szolgálatban kötelességszegés vétségét ugyancsak a szakszerűtlen rendőri intézkedés kapcsán nem találták megállapíthatónak.

Így az utóbbi (BH 1994.694.) eseti döntés kifejtette: „Arra nézve, hogy egy adott cselekmény a szolgálat ellátására vonatkozó rendelkezések más módon súlyosan megszegését megvalósította-e, elsősorban annak vizsgálata indokolt, hogy az ugyanezen bekezdésben nevesítetten megjelölt három elkövetési magatartással azonos súlyú, a szolgálatra nézve azonos mértékű jogsérelmet előidéző magatartásról van-e szó. Ennek megállapításánál jelentősége van annak, mi volt az elkövető feladata, mire vonatkozott a szolgálati kötelezettsége, és ez a katonai érdekek szempontjából mennyire volt jelentős. Hasonlóan fontos annak vizsgálata is, hogy a szolgálati előírások megszegése miben nyilvánult meg. Azok érdemben befolyásolták - korlátozták vagy lehetetlenné tették-e - a kötelesség teljesítését, avagy - miután a szolgálat teljesítését valójában nem befolyásolták - az előírások megszegése nem járt ilyen következménnyel. Jelentősége lehet annak is, hogy a kötelességszegés, vagy - amennyiben ilyen jellegű volt - a mulasztás mennyi ideig tartott, s végül annak is, hogy más szolgálati személy a szabályszegő katona feladatait helyzetéből adódóan elláthatta-e vagy sem, így az elkövető mulasztásának kihatása ezáltal csökkent-e.”

Jelen ügyben azonban a vádlottak nem szakszerűtlenül jártak el, illetve - a védő érvelésével szemben - mulasztásuk nem gondatlanságra vezethető vissza; az eljárás során meghallgatott tanúk vallomása és az okirati bizonyítékok alapján nem lehetett olyan következtetést levonni, hogy a vádlottak - önhibájukon kívül - nem ismerték szolgálati kötelmeiket, vagy azok végrehajtását gondatlanságból mulasztották volna el.

A közlekedésbiztonsági fokozott ellenőrzésre vonatkozó jogszabályok, a hivatkozott ORFK utasítás, valamint a ... Rendőrkapitányság végrehajtási terve egyértelműen tartalmazták azt, hogy a vádlottaknak az ellenőrzés végrehajtása során milyen tevékenységet kellett folytatniuk.

Miután ennek ellenére sem az ellenőrzés alá vont járművezető ittasságának ellenőrzését, sem pedig az igazoltatott személy és az ellenőrzés alá vont gépjármű körözési rendszerben, illetve a Schengeni Információs Rendszerben történő ellenőrzését nem végezték el, kötelességszegésük olyan súlyúvá vált, amely az elrendelt közlekedésbiztonsági ellenőrzés értelmét veszélyeztette.

Mindezek alapján a Kúria - az ügyészi fellebbezésnek helyt adva - rendőr törzsőrmester I. rendű és rendőr főtörzsőrmester II. rendű

vádlottak bűnösségét - egyezően - megállapította a Btk. 438. § (1) bekezdésébe ütköző szolgálatban kötelességszegés vétségében.

Osztotta a Legfőbb Ügyészség azon álláspontját is - melyre egyébként is helyesen a másodfokú bíróság is rámutatott -, hogy a vádlottakra vonatkozó szolgálati kötelmek őket személy szerint terhelték, ezért cselekményüket helyesen nem társtettesként, hanem mindketten önálló tettesként követték el.

A szolgálatban kötelességszegés vétségét a Btk. egy évig terjedő szabadságvesztéssel rendeli büntetni, azonban a Btk. 33. § (4) bekezdése lehetővé teszi, hogy a három évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmény miatt a bíróság szabadságvesztés helyett - többek között - pénzbüntetést szabjon ki.

A Kúria a Btk. 80. § (1) bekezdésében meghatározott büntetési célokra figyelemmel - tekintettel az első fokú katonai tanács által helyesen feltárt enyhítő körülményekre, továbbá ezek mellett a vádlottaknak fel nem róható időmúlásra is - indokoltnak látta a fenti rendelkezés alkalmazását, és mindkét vádlottal szemben pénzbüntetést szabott ki.

Különös tekintettel az időmúlásra a pénzbüntetés napi tételeinek meghatározásakor a Kúria nem látott lehetőséget az elsőfokú bíróság által eredetileg megállapított hatvan napi tételnél magasabb mértékű büntetés kiszabására, azonban annak mérséklésére sem, miután az már a büntetőjogi joghátrány komolyságát tenné kérdésessé.

Az egy napi tétel összegét mindkét vádlott esetében - figyelemmel jövedelmi és személyi viszonyaikra is - ugyancsak az elsőfokú bírósággal egyetértve, azaz a törvényi minimumban, ezer forintban határozta meg.

Az első fokon eljáró bíróság a Btk. 50. § (4) bekezdése alkalmazásával a pénzbüntetés megfizetésére mindkét vádlott számára részletfizetést engedélyezett. A Kúria az első fokú ítélet e rendelkezésével is egyetértett, ezért a harmadfokú határozatban is lehetőséget adott a pénzbüntetés részletekben történő megfizetésére.

Az enyhítőként értékelt időmúlás kapcsán ugyanakkor rámutat a Kúria a következőkre: a katonai büntetőügyekben az utóbbi években sajnálatosan az tapasztalható, hogy az eljárás mind első fokon, mind másodfokon - nem a vádlottak mulasztása, hanem az eljáró bíróságok munkaszervezése miatt - elhúzódik, és ez a katonai állományú vádlottaknál és a fegyveres szerveknél mind a speciális, mind a generális prevenció - mint a Btk. 79. §-ában megfogalmazott

büntetési célok - ellen ható jelentős körülmény.

Különös jelentősége van annak, hogy a legitim erőszak állami érdekből történő alkalmazására szervezetileg felhatalmazott fegyveres szervek, melyek különleges jogosítványokkal, az ezekhez szükséges eszközökkel, továbbá ehhez speciálisan kiképzett és különleges közszolgálati jogviszonyban lévő személyi állománnyal rendelkeznek, a feladataikat a lehető legmagasabb színvonalon és hatékonysággal lássák el. Ehhez pedig szorosan hozzátartozik, hogy a fegyveres szerv kötelékében szolgálatot teljesítő személyek büntetőjogi felelősségéről való döntés a vád tárgyává tett cselekmény elkövetésétől számított lehető legkorábbi időhatáron belül megtörténjék.

Rendkívül demoralizáló hatással bír ugyanis a fegyveres szervek egyes egységeinek fegyelmi helyzetére, így végső soron alaprendeltetésük szerinti hadrafoghatóságukra (alkalmazhatóságukra), ha a szervezeti egység tagja (tagjai) - éppen az igazságügyi szervek mulasztása, késlekedése miatt - éveken át áll (állnak) büntetőeljárás hatálya alatt.

Ez nem csupán a büntetőeljárás hatálya alatt álló katona jogállása, hanem a szolgálat szervezése - a fegyveres szerv alapfeladata ellátása - szempontjából is komoly akadályt jelent, egyben munkajogi - szolgálati jogviszonyból eredő - peres eljárásra is alapot adhat.

Ezért a katonai büntetőeljárásra kijelölt bíróságoknak arra kell törekedniük, hogy a Be. 471. § (3) bekezdésében adott felhatalmazás mellett is a katonai büntetőügyeket a fegyveres szerv működési rendje által megkívánt ésszerű határidőn belül bírálják el [amelyet egyébként a Be. 278. § (3) bekezdése, 287. § (1)-(2) bekezdése minden büntetőügy tárgyalásánál előír].

A Kúria a bűnösnek talált vádlottakat a Be. 338. § (3) bekezdésének második mondata alapján egyetemlegesen kötelezte a bűnügyi költség megfizetésére.

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, ellene a felülvizsgálati indítvány benyújtását a Be. 416. § (4) bekezdésének a) pontja zárja ki.

Budapest, 2014. szeptember 30.

Dr. Mészár Róza s. k. a tanács elnöke, Dr. Soós László s. k.
előadó bíró, Dr. Vaskuti András s. k. bíró

A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsának 6.Kbf.71/2013/14. számú ítélete a Kúria Bhar.I.1253/2014/5. számú ítéletében írt változtatással 2014. szeptember 30-án jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Dr. Mészár Róza s. k.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelélül:

AIné írnok